

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GRAFİK VE FOTOĞRAF

TEMEL FOTOĞRAF ÇEKİMİ
213GİM109

Ankara, 2011

Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.

- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK İÇİN DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR	3
1.1 Makinenin Hazırlanması	3
1.2. Ekipmanların Hazırlanması.....	5
1.3. Konu ve Mekan Seçimi	6
1.3.1 Konu Seçimi	6
1.4. Çekim Yerinin Planlanması	12
1.5. Fotoğraf Çekimi	14
1.5.1. Çekim Açısı.....	14
1.5.2. Ortam Işığı.....	15
1.5.3. Hareketli Objeleri Fotoğraflama Yöntemleri	16
1.5.4. Durağan objeleri fotoğraflama yöntemleri.....	19
1.5.5. Temel Kompozisyon Kurallarına Göre Fotoğraf Çekme	19
UYGULAMA FAALİYETİ.....	24
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	26
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	27
2. FOTOĞRAF BASKISI	27
2.1. Baskı teknik ve yöntemleri.....	27
2.2. Banyo Malzemeleri	27
2.3. Dijital fotoğraf baskısı.....	28
2.4. Baskı Boyutları.....	28
2.5. Fotoğraf Kağıtları	28
2.6. Baskı Makinaları	29
2.7. Fotoğraf Arşivleme ve Saklama Yöntemleri.....	30
UYGULAMA FAALİYETİ.....	31
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	33
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	34
3. FOTOĞRAF DEĞERLENDİRMEDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR	34
3.1. Netlik	34
3.2. Çekim Açısı.....	35
3.3. Açık – Koyu, Kontrast Değerleri	37
3.4. Kompozisyon Kurallarına Uygunluğu	40
3.5. Fotoğrafın Değerlendirilmesinde Dikkat Edilecek Noktalar	41
3.6. Fotoğraf Üretim ve Değerlendirme Ölçütleri.....	42
3.6.1. Biçimsel Ölçütler.....	42
3.6.2. İçerik Ölçütleri	44
UYGULAMA FAALİYETİ.....	45
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	47
CEVAP ANAHTARLARI	48
KAYNAKÇA	49

AÇIKLAMALAR

KOD	213GIM109
ALAN	Fotoğraf ve Grafik
DAL/MESLEK	Ortak Alan
MODÜLÜN ADI	Temel Fotoğraf Çekimi
MODÜLÜN TANIMI	Fotoğrafçılıkta, konuya ve ortama uygun fotoğraf çekebilme kurallarının kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Konuya ve ortama uygun fotoğraf çekmek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Gerekli ortam ve araçlar sağlandığında, konuya ve ortama uygun fotoğraf çekebileceksiniz. Amaçlar Uygun ortam sağlandığında; 1. Çektiği fotoğrafları kullanım amacına göre bastırabilecek. 2. Işık ve kompozisyon ilkelerine uygun fotoğraf çekimi yapabileceksiniz. 3. Çekilen fotoğrafları teknik açıdan analiz edebilecek.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Donanım: Fotoğraf makinesi, internet, örnek fotoğraflar, bilgisayar. Ortam: Sınıf ortamı, fotoğraf çekim stüdyoları, açık alan
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Her faaliyet sonrasında o faaliyetle ilgili değerlendirme soruları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmeniniz modül sonunda size ölçme aracı (uygulama, soru-cevap) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili öğrenci,

Fotoğraf çekimi her zaman ve her yerde yapılabilir fakat her zaman ve her yerde aynı kurallar geçerli değildir. İyi fotoğraf çekebilmenin temelinde belli bir birikimin ışığında yapılan seçimler yatar.

Hemen hemen her fotoğraf, ister bir manzara, ister bir grup insan ya da tarihî bir yapıt olsun daha da geliştirilebilir. ‘‘Fotoğraf’’sözcüğü, ışıkla yapılan resim anlamına gelir. Bir fotoğrafçının başarısı, işlediği konudan bağımsız olarak bir sahnenin atmosferini izleyiciye ne kadar aktarabildiğine bağlıdır. Kalıcı olabilmiş bir fotoğrafın şans eseri çekildiğine çok ender rastlanır. Çoğu zaman, doğru anda doğru yerde olmak sabır isteyen uzun bir çalışma gerektirir. Teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan ileri teknoloji fotoğraf makineleri ve aksesuarları her türlü kolaylığı sağlasa da, sadece iyi pozlandırılmış, netlik ayarı yapılmış bir görüntü, iyi bir fotoğraf için tek başına yeterli değildir.

Bu modül ile amacınıza uygun fotoğraf makinesiyle uygun kompozisyon yaratarak diyafram veya enstantane öncelikli çekimler yapabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile fotoğraf çekimi öncesi hazırlıklarını eksiksiz yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Okulunuzun bulunduğu bölgede fotoğraf stüdyolarını ziyaret ederek fotoğraf çekimi öncesi yapılan hazırlıklar hakkında bilgi alınız. Aldığınız bilgileri sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK İÇİN DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1.1 Makinenin Hazırlanması

- **Makine Seçimi**

Makine seçimi yapmadan önce, makineyi hangi amaçla kullanacağınızı bilmeniz ve ona göre seçmeniz gerekir. Bu noktada ‘ Fotoğraf Makineleri’ modülüne tekrar göz atabilirsiniz.

Eğer, fotoğrafı çekip karanlık odaya da girerek çektiğiniz görüntüleri kendiniz tab ettirmek istiyorsanız o zaman Analog Makinaları tercih etmelisiniz. Ama fotoğrafçılığa, çektiğiniz görüntüleri anında görmek olarak bakıyorsanız o zaman tercihiniz dijital makinalardan yana olmalı. Tabi ki dijital makinaların teknolojik olarak sağladığı avantajları da göz ardı edilemez. Analog ve dijital fotoğraf makinaları, birbirinden farklı tatlar ve karakterler barındırır.

Dijital makine alırken dikkat etmeniz gereken en önemli, nokta mega piksel(yani çözünürlük) özelliğidir. Piksel sayısı ne kadar büyük olursa görüntü kalitesi o kadar yüksek olur.

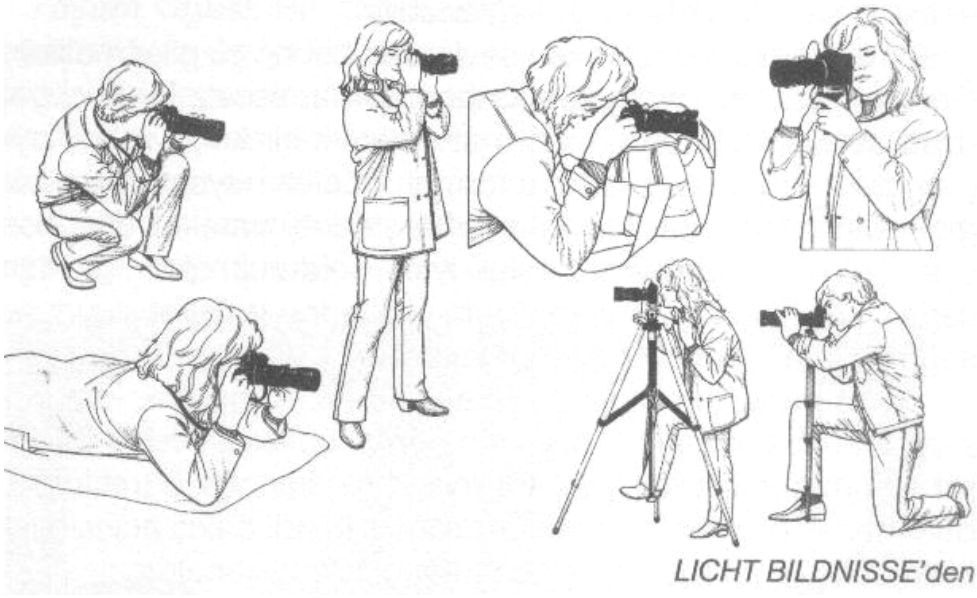
Resim 1.1: Analog ve DSLR Makine

➤ **Fotoğraf Makinesinin Tutulması**

Fotoğraf çekimi sırasında dikkat edilmesi gereken en önemli noktaların başında net bir görüntü elde etmek gelir. Net bir görüntü elde etme aşamasının en başında fotoğraf makinesinin tutuluşu özel bir önem taşır. Eğer kompakt, SLR ya da DSLR (dijital SLR) tipi bir makine kullanıyorsanız ve uzaktan çekim yapacaksanız tutma yerini sağ elinizle kavrayın ve makine gövdesi veya objektifi sol elinizle destekleyin ve dirseklerinizi hafifçe gövdenize dayalı tutun. Bu pozisyon size, fotoğraf makinenizin ayarlarını sol elinizin baş ve işaret parmağı ile daha rahat yapabilme imkânı verecek, sağ elinizle fotoğraf makinenizi hareket ettirmeden makineyi sarsmadan deklanşöre basmanızı sağlayacaktır.

Diz çökerek çekim yapmanız gerekirse destek sağlamak için dirseğinizin birini dizinize dayayın. Yavaş enstantanelerde makinenin tabanını uygun bir yüzeye dayayın veya tripot (üçayak) kullanın. Yere yakın çekimlerde ise ağırlığınızı iki dirseğinize eşit olarak dağıtarak uzanın. Gerekirse fotoğraf makinenizin altına çanta vb. destekleyici malzemeler kullanın. Uygulayacağınız bu kurallar size fotoğraf makinenizi hareket ettirmeden net fotoğraflar çekebilme imkânı sağlar.

Konuyla ilgili Resim 2' yi inceleyiniz.

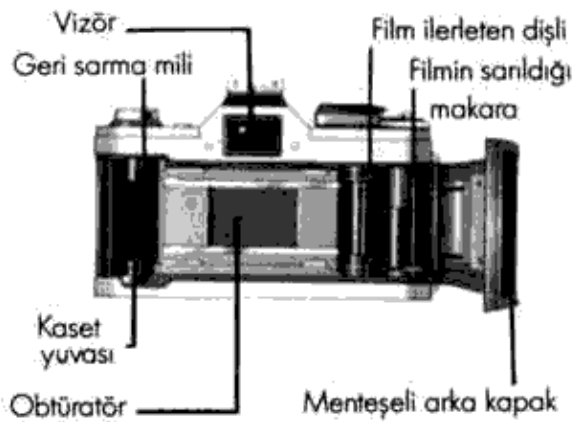

Resim 1.2: Fotoğraf çekimi

1.2. Ekipmanların Hazırlanması

➤ Film takılması

Film takarken film yüzeyi yeteri kadar çekilmeli sonra makinenin dişlerine filmin geçtiğinden emin olduktan sonra makinenin kapağını kapatıp film biraz sarılmalıdır. Birçok makine, kapatıldıktan sonra sarma işlemi otomatik olarak yapmaktadır. (Resim 3)

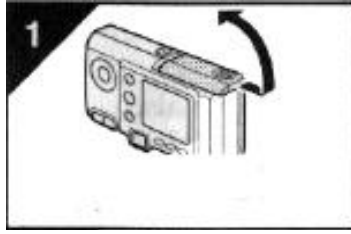
Sarma kolu

Resim 1.3: Film haznesi

➤ Bellek Kartı Takılması

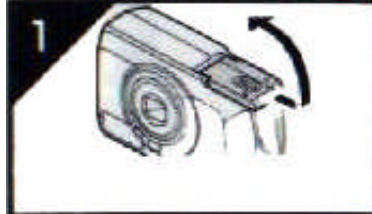
Teknolojinin gelişmesine paralel olarak dijital fotoğraf makinelerine takılan bellek kartlarının kapasiteleri de büyümektedir. Günümüzde artık yüzlerce hatta binlerce fotoğrafı bir belleğe depolayabilmekteyiz. Bellek kartlarını seçerken makinemize uygun olmasına mutlaka dikkat etmeliyiz. Hafıza kartınızı makinenize yerleştirirken:

- Kartı takmadan önce makinenizi kapatın, makinenizin kart slotu kapağını açın. (Resim 1.4)

Resim 1.4: Kart slotu

- Bellek kartınızı ok işareti doğrultusunda yerine oturtunuz. Kart yerine oturmadığında kartın doğru kart olup olmadığını ve yönünü kontrol ediniz. Kesinlikle zorlamayınız. (Resim 1.5)

Resim 1.5: Kartın takılması

- Bellek kartı slot kapağını kapatın.

1.3. Konu ve Mekan Seçimi

1.3.1 Konu Seçimi

Fotoğrafın ilgi çekiciliğini, konu, mekan ve obje seçimi, kompozisyon ve teknik bilgiler oluşturur. Bu nedenle mekan ve konu belirlerken bakış açınızı da iyi seçin. Fotoğrafını çekeceğiniz konuyu nasıl görmek istediğinizi düşünün. Sabit bir konunuz varsa (bina, ağaç vb.) etrafında biraz dolaştıktan sonra en iyi açıyı bulmaya çalışın. Perspektif hatalarını hesaba katmayı unutmayın.

Fotoğraf 1.6: Fotoğraf örneği

➤ **Hayvanlar**

Fotoğrafları göz seviyesinden çekin. Göz göze temas, insanlarda olduğu gibi hayvanlarda da bir bağ oluşturur. Bu durumda, sıcak ve samimi fotoğraflar çekebilmek için hayvanınızın göz seviyesine eğilin. Hareketli resim çekebilmek için yüksek enstantane değerlerini tercih edin; ancak yüksek örtüçüden az ışık gireceği için ışığı ya diyaframla ya da yüksek ASA değerleriyle kontrol edin. Hareketin hangi noktada gerçekleşeceğini planlayarak o noktaya odaklanın. En doğru anı yakalayabilme şansınızı artırmak için çok sayıda fotoğraf çekin (DSLR makinalarda peş peşe fotoğraf çekim seçeneğini kullanabilirsiniz)

Fotoğraf 1.7: Fotoğraf örneği

Fotoğraf 1.8: Fotoğraf örneği

➤ **Portreler**

Portre fotoğrafçısı, fotoğraf çekerken kişinin en etkileyici karakteristik yapısını vurgulamayı amaçlar. Tanısak da tanınmasak da fotoğraf konumuzu oluşturan kişinin yüzünü inceler, gözlerindeki ifadeden, yüzündeki anlamdan duygularını, karakterlerini, güdülerini kavramaya çaba gösteririz.

Portre çekimlerinde 85 – 135 mm arası objektiflerin kullanılması idealdir. Uzun odaklı bir objektif, geniş açılı objektife göre yüz hattı oranlarının daha uyumlu olmasını sağlar. Portre çekiminde içeride, dışarıda veya stüdyoda olsun çevre direkt olarak konuyu etkiler. Portre fotoğraflarında, kişilerin yaşadıkları çevrenin de kadrāja dâhil edilmesi gerekebilir. Bu durumda kadrāja genellikle 2/3 oranında portreye yer verilmelidir. Portre fotoğraflarının çekiminde göz hizası en iyi görüş açılarındandır.

Fotoğraf 1.9: Fotoğraf örneği: Yüzdeki tüm çizgiler net, duygu belirgin.

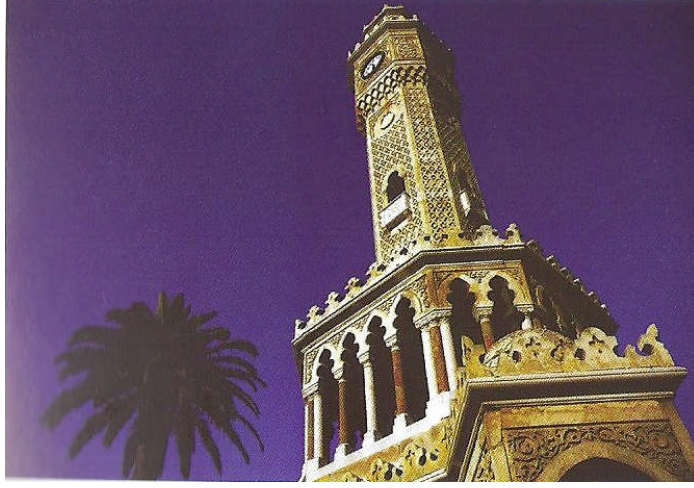
Fotoğraf 1.10: Fotoğraf örneği: Sade fon objemizin fotoğrafta ayırt edilmesini sağlamış.

➤ **Mimari**

Mimari fotoğrafın amacı, yapıları değişik amaç ve yaklaşımlar doğrultusunda belli estetik değerlere göre fotoğraf karesine aktarmaktır. Eğer çekilecek olan yapı tarihi bir yapı ise sadece yapıya odaklanabiliriz. Ancak okul, ev, köprü gibi özel bir yapı çekeceksek daha çok yapının işlevselliği ve kullanım amacına dönük fotoğraflar çekilmeli, yapının unsuru olan insanlar fotoğrafa dahil edilmelidir.

Mimari çekimlerin hemen hepsi tripod(üçayak) üzerinde çekilmelidir. Durağan sahnelerde düşük hızlı ASA kullanılırken, insanların hareket ettiği sahnelerde yüksek ASA kullanılmalıdır.

Genel olarak konunun uzmanı olmayanların mimari fotoğrafçılık için yararlanabileceği en kullanışlı objektif, yaklaşık 28-70 mm (35 mm makineler için) bir objektiftir.

Fotoğraf 1.11: Yapının sadece kendisini değil, çevresindeki objelerle beraber fotoğraflanmasıyla oluşturulan kompozisyon örneği

➤ **Manzara**

Manzara fotoğrafçılığı, sadece kırsal alan çekimleriyle sınırlı kalmayan çok geniş kapsamlı bir konudur. Etkili manzara fotoğrafı çekmek için gözünüzün ışığa olan hassaslığını geliştirmelisiniz. Havanın durumu, mevsimin önemi, mesafe ve görüş açısı, kompozisyonu etkileyen en önemli faktördür. Unutmayın: Doğa çekimlerinde, yaz aylarında sabah 06.30'la 10.00 saatleri arası, akşam ise 16.00'la 20.00 saatleri arası çekim için idealdir. Kışınsa 08.30 ile 11.30 arası, akşam ise 15.00'le 18.30 arası çekime uygundur. Görüş açısı, manzara fotoğraflarında kompozisyon için en önemli elementtir. Aynı manzara, değişik görüş açılarından baktığınız takdirde renklerin ışık yönünün ve biçiminin dramatik olarak değiştiğini görürsünüz.

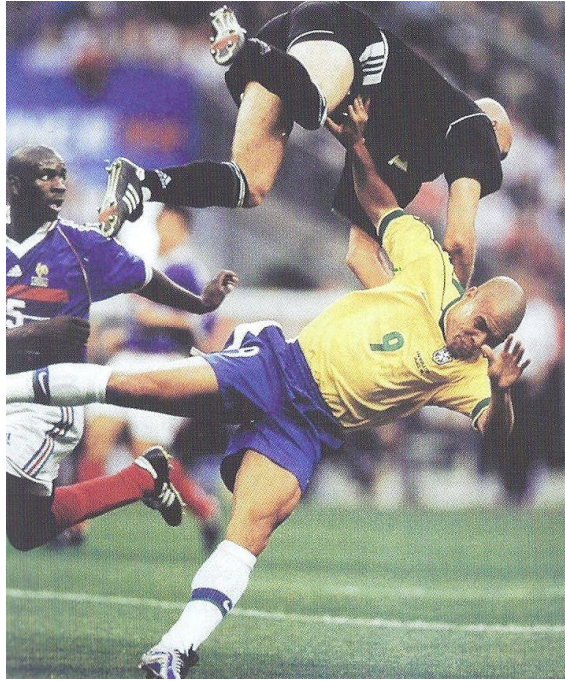
Fotoğraf 1.12: Fotoğraf örneği

Fotoğraf 1.13. Fotoğraf örneği

➤ **Spor Karşılaşmaları**

Hareket halinde bulunan konuları en uygun zamanda ve en uygun örtücü hızıyla çekebilmek önemlidir. Ayrıca kompozisyon ve ışığın kullanımı da büyük önem taşır. Simon Bruty'nin doğru zamanda doğru teknik ayarlarla fotoğrafladığı an. Açık havada sporların fotoğraflanabilmesi için 200, 300 veya 400 mm teleobjektifler ya da 100, 300 mm zoom objektifler kullanılmalıdır.

Fotoğraf 1.14: Yüksek enstantane hızıyla çekilmiş bir an. Hareket bu şekilde dondurulmuştur

1.4. Çekim Yerinin Planlanması

Çekim yapacağınız yerin dış mekan mı yoksa iç mekan mı olacağına karar verin. Örneğin bir portre çalışması yapacaksınız ancak bunu sadece gün ışığı kullanarak yapmak istiyorsunuz o zaman size dışarıda size en uygun mekanı belirleyerek işe başlamalısınız.

➤ İç Mekânlar

İç mekan çekimleri, dış mekan çekimlerinden daha zordur. Çünkü bu mekanlardaki aydınlatmalar yaşamsal faktörler için tasarlanmıştır. İçeride var olan ışık karışımını (flaş, pencereden giren gün ışığı, tungsten ışık) iyi gözlemlemek ve kontrol etmek gerekir. Özellikle fotoğrafta baskın olacak ışığın gün ışığı mı yoksa tungsten ışık mı olacağını belirlemek gerekir.

İç mekan çekimlerinde, kullandığınız ışığın yetersiz olduğunu düşünüyorsanız, diyaframı açarak yani f değerini küçülterek ışığın fotoğrafa geliş miktarını arttırabilirsiniz. Ancak bu durumda örtücü hızınızı da arttırmalısınız. Bir başka alınabilecek önlem ise ASA değerini yükseltmektir.

Fotoğraf 1.15: Kompozisyon, fotoğrafın içinde başka bir fotoğraf olduğunu anlatıyor. Aynada adamın yansıması, kadının tuvalde resmi görülüyor. Dışarıdan giren ışıkla yapay ışık karıştırılarak çekim yapılmış.

Fotoğraf 1.16: Dışarıdan gelen doğal ışık, içeride kullanılan flaşlarla çekilen iç mekan fotoğrafı

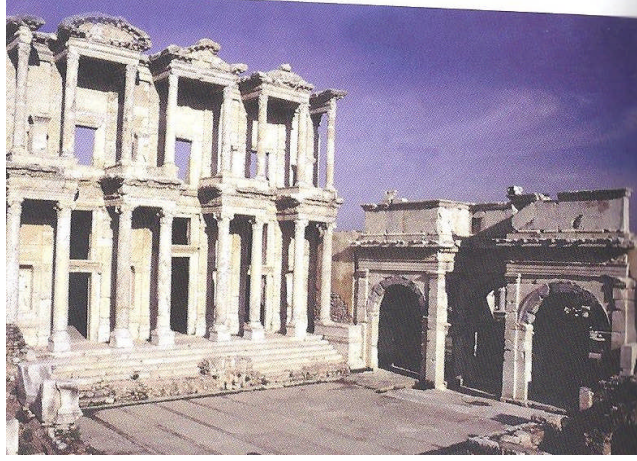
➤ **Dış Mekanlar**

Doğal ışıktan yararlanarak yapılan çalışmalarda kompozisyon ve ışığın kullanımı çok önemlidir. Çekeceğiniz objeye göre mekanınızı belirleyebilirsiniz. Dış mekanlarda çektiğiniz nesnelere hareketliyse fotoğrafta vermek istediğiniz etkiye göre örtücü ayarlamalısınız. Aşağıdaki örneği inceleyin.

Fotoğraf 1.17: Fotoğrafta koşan çocuğun hareketinin iz olarak fotoğrafa yansması istendiğinden

Düşük örtücü değeriyle çekim yapılmıştır.

Fotoğraf 1.18: Dış mekan arkeolojik çalışma

1.5. Fotoğraf Çekimi

Fotoğraf çekerken dikkat edilmesi gereken teknikler şunlardır:

1.5.1. Çekim Açısı

Çekim açısı sizin fotoğraf kadrainızdır. Elde etmek istediğiniz kadraya göre çekim açısı belirlersiniz. Önce yapmanız gereken konuyu kafanızda canlandırmak, daha sonra da o anı yakaladığımızda deklanşöre basmaktır. Belki başlangıçta istediğiniz açıları yakalayamayabilirsiniz ancak bıkmadan fotoğraf çekmeye devam ettikçe oluşturduğunuz kompozisyonların güzelliğini fark edeceksiniz.

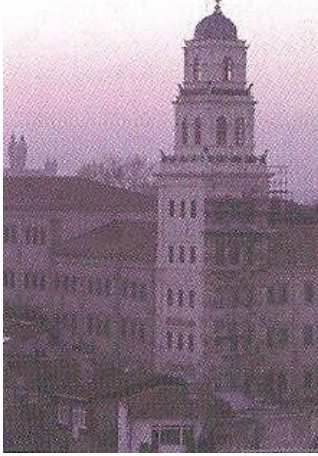
Fotoğraf 1.19: Neyi vurgulamak istiyorsanız ona göre çekim açısı oluşturursunuz.

1.5.2. Ortam Işığı

Fotoğraf çekerken yapay ışıktta çalışıyorsanız ışığın yerini değiştirerek, doğal ışıktta çalışıyorsanız güneşin yörüngesini takip ederek ışığı kontrol altına alabilirsiniz. Doğal ışıktta çalışırken, elinize makineyi alıp her gördüğünüz nesneyi ışığı hesaba katmadan çekerseniz, çektiğiniz fotoğrafın sonucuna da katlanmak zorunda kalırsınız. Çünkü sadece objeye konsantre olup ışığı göz ardı etmek size olumsuz sonuçlar doğuracaktır.

Öncelikle yapmanız gereken, batı ve doğu yönlerini tespit etmektir. Daha sonra da güneşi takibe alarak objemizi ne kadar aydınlattığına bakmalıyız. Eğer çekilecek olan obje insan ya da hareket ettirilebilir objelerse onların yönüyle oynayarak da ışığa uygun hale getirebiliriz.

Aşağıda günün belirli saatlerinde çekilen objedeki farklılıklar görülmektedir:

Saat: 06.00

Saat: 12.00

Saat: 14.00

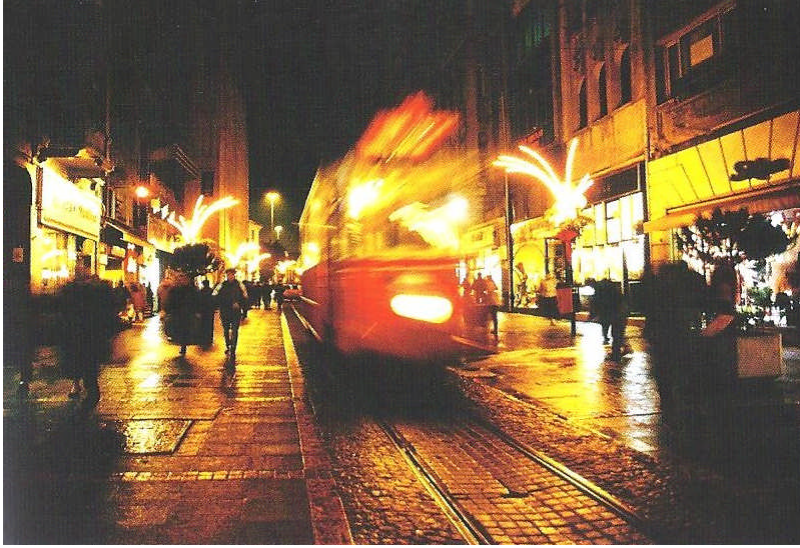
Saat: 16.00

Fotoğraflar 1.20: Günün farklı saatlerinde çekilen bu fotoğraflarda ışığın etkisini görebilirsiniz.

1.5.3. Hareketli Objeleri Fotoğraflama Yöntemleri

Hareketin ve hareketli konuların fotoğrafını çekerken elinizdeki en önemli kontrol aracınız, makinanızdaki enstantane hızı ayarıdır. Hangi enstantane hızını seçeceğimize karar verirken iki noktayı göz önünde bulundurmalısınız. İlk olarak kullandığınız enstantane hızı için doğru pozlandırmayı sağlayacak yeterli bir diyafram ayarını her zaman bulamayabileceğinizi bilmelisiniz. Örneğin parlak, güneşli bir günde hızlı film kullanıyorsanız, enstantane ayarı 1/2 saniye yaptığınızda en kısa diyafram ayarında bile çok pozlu sonuçlar elde edebilirsiniz. Tam tersi, ışık düzeyi düşük bir ortamda yavaş bir film kullanıyorsanız 1/1000 saniyelik bir enstantane hızında en açık diyafram ayarını kullansanız bile az pozlu görüntüler elde etmeniz kaçınılmazdır.

İkinci olarak enstantane hızının, çekilen hareketli objenin kart üzerindeki görüntüsünü etkilediğini bilmelisiniz. Örneğin, hızla giden bir arabayı çekmek için 1/30 gibi yavaş enstantane ayarı seçerseniz görüntü çizgili ve bulanık olacaktır. Ancak, 1/4000 gibi hızlı bir enstantane ayarı ile çekerseniz hareketi net olarak görebileceksiniz. Aşağıdaki fotoğraflarda hareketli konuların enstantane ayarıyla nasıl bir görüntü oluşturduğunu görebilirsiniz.

Fotoğraf 1.21: Örtücü hızı 1/4 ile çekilen fotoğraf. Hareketin devam ettiğini fotoğrafta görüyoruz.

Fotoğraf 1.22: Fotoğraf (Yüksek enstantane kullanılmış, hareket dondurulmuş)

Fotoğraf 1.23: Bu fotoğraf ise düşük örtücü hızı kullanılarak çekilmiştir. Hareket devam etmektedir.

Fotoğraflar 1.24: Bu fotoğraf yüksek enstantane değeriyle çekilmiştir.
Görüntü net, hareketler donuklaştırılmıştır.

Fotoğraf 1.25: Lex Augusteijn tarafından yüksek hızlı enstantane hızıyla çekilmiş fotoğraf

1.5.4. Durağan objeleri fotoğraflama yöntemleri

Durağan objelerin çekiminde görüntü kontrol altındadır. Aydınlatma fotoğrafçının kontrolündedir. Fon, kompozisyon ve aydınlatma çok önemlidir. Fon tercihi konuyu objenizden ayıracak Şekilde olmalıdır. Kompozisyonunuza göre de aydınlatmayı belirlemelisiniz.

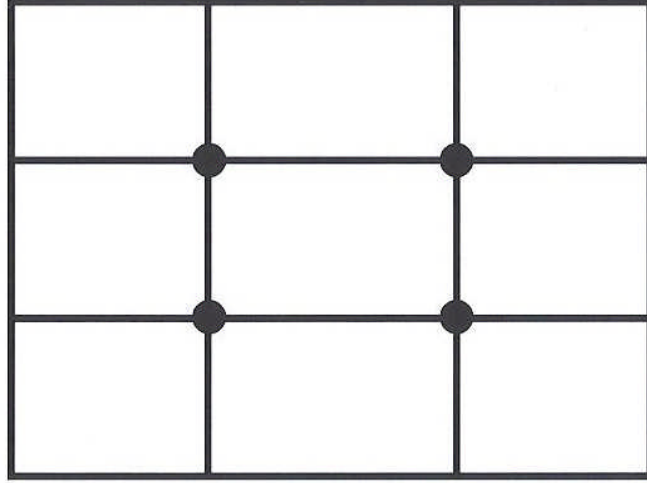
Fotoğraf 1.26: Durağan fotoğrafa bir rnek. Hareketsiz duran objemizin üzerine yansıyan gün ışığı yüzdeki duyguyu belirginleştiriyor. Açık diyafram kullanılarak alan derinliği azaltılmış.

1.5.5. Temel Kompozisyon Kurallarına Göre Fotoğraf ekme

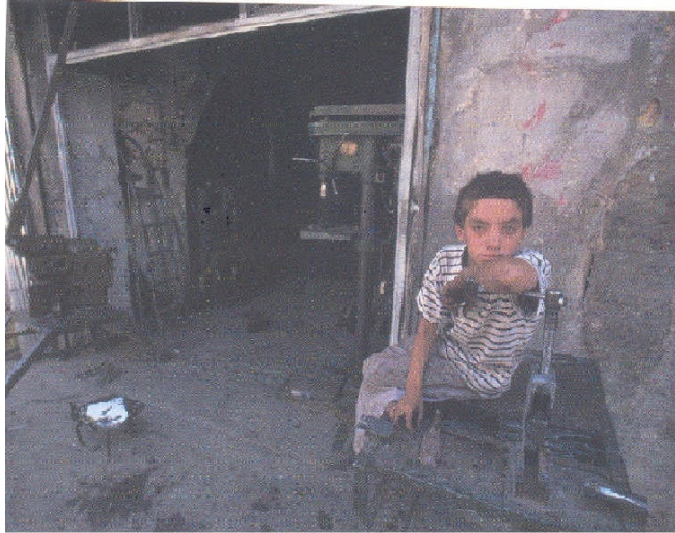
Kendine ait hikayesi olan bir konu fotoğrafta kompozisyonu güçlendirir. Kompozisyonu oluştururken objeler farklı Őekillere sokulur. Kompozisyonda yaratıcılık çok önemlidir. Kompozisyonun temel geleri Őunlarıdır:

➤ **1/3 Kuralı (Altın Kesim)**

Görüntünün beyinde daha rahat algılanması amacıyla yapılan bu düzenleme konunun kadrajdaki 4 noktadan birine yerleştirilmesiyle ilgilidir.

Fotoğraf 1.13: Ortaya obje yerleştirmemeye çalışın.

Fotoğraf 1.27: Özer KANBUROĞLU'nun bu fotoğrafında altın kesime dikkat edin.

➤ **Yalnlık**

Fotoğrafta kompozisyonunuza dahil etmek istemediğiniz objeleri çıkarın ki fotoğrafta kaos yaratmasın. Konuyu dikkati dağıtmadan ortaya çıkaracak uygun bir fon seçmelisiniz.

➤ **Doku**

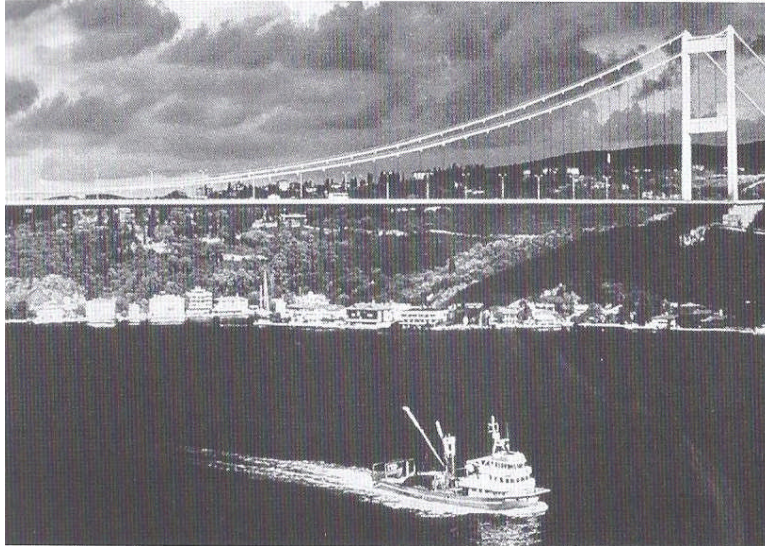
Doğadaki her konu belli bir dokunun bütünleşmiş biçiminden oluşur. Özellikle yanal ışık kullanıldığında bu dokular farklı tadlar verebilir. Paslı demirler, ahşap, boyası kalkmış bir duvar bu çekimler için uygun konulardır.

Fotoğraf 1.28: Doku örneği

➤ **Ufuk izgisi**

Özellikle manzara fotoğraflarında kadrarda ufuk çizgisinin nereye konacağı sorun size oluşturur. İlk kural şudur: Ufuk çizgisi her zaman kadrarın alt ve üst çizgisine paralel olmalıdır. İkinci kural: Ufuk çizgisi hiçbir zaman ortaya getirilmemelidir. Aşağıda Özer Kanburoğlu'nun fotoğrafinda bu durum örneklendirilmiştir.

Fotoğraf 1.29: Ufuk çizgisi üstte

➤ **Perspektif**

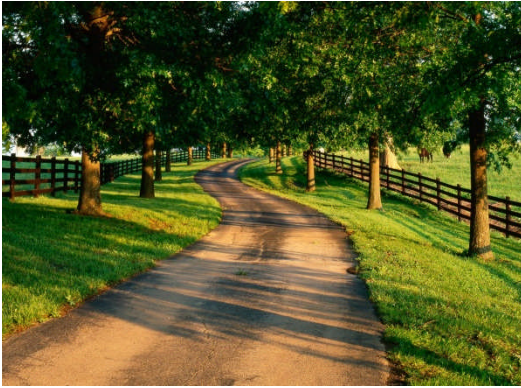
Fotoğrafta derinliğin bir göstergesidir. Aynı hizada sıralanmış kubbeler, sütunlar, bir dizi ağaçlar bize hep derinlik ve perspektif etkisi verir.

Fotoğraf 1.30: Sıralı binalar alt çekimle sonsuzluk duygusu yaratıyor.

➤ **Ritim, Çizgiler**

Doğada en sık gördüğümüz kompozisyon ögesidir. Etkili bir biçimde kullanıldığında çizgiler, gözlerimizle fotoğrafın üzerinde takip edilerek fotoğrafa anlam katar. Üç türlü çizgi vardır; yatay, dikey ve diyagonal. Bunlar fotoğraf içinde duruma göre enerji ve devinim yaratır.

Fotoğraf 1.31: Fotoğraf örneği

Fotoğraf 1.32: Fotoğraf örneği

Fotoğraf 1.33: Ritim duygusu sıralı uzanan çerçevelerle sağlanmış.

Fotoğraf 1.34: Diyagonal çizgilere örnek.

➤ **Kritik An**

Her fotoğrafın bir kritik anı vardır. O anı yakalayıp deklanşöre basmanız gerekir. Örneğin bir oduncunun baltasını kaldırdığı an hareketin ortasıdır. Siz bu anı fotoğrafılamak istiyorsanız sizin kritik anınız işte burasıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Konu seçiminizi yapınız.	➤ Portre, manzara vb. konuların hangisinde çekim yapacağınıza karar vermeniz gerekir.
➤ Konuya uygun fotoğraf makinesi seçimi yapınız.	➤ Dijital mi yoksa analog makinede mi çalışacağınızı belirleyin.
➤ Makinenizi elle ve tripod üstünde nasıl kullanacağınıza çalışın.	➤ Bunu yaparken farklı şekiller olarak çektiğiniz fotoğrafların nasıl çıktığına bakın.
➤ Makinenize film ve bellek kartı takınız.	➤ Talimatlara uygun şekilde film veya bellek kartını takın.
➤ Kompozisyonunuzu planlayınız.	➤ Kompozisyonu önce kafanızda oluşturun. Kompozisyonunuzda ufuk çizgisine dikkat ederek pozlama yapın.
➤ Çekim ortamındaki ışığı tanımlayın. Işığın yönünü belirleyin.	➤ Gün ışığında mı yoksa yapay ışıkta mı çekim yapıyorsunuz ona göre ışığın şiddetini göz önüne alarak çekim yapın.
➤ Çekim uygun açığı belirleyin.	➤ Farklı açılardan fotoğraflar çekerek en uygun açığı belirleyin.
➤ Örtücü ve diyafram ayarlarını yapın.	➤ Çektiğiniz objenin hareketine ve ortamdaki ışığın şiddetine göre ayarları yapın.
➤ Kullandığımız değerleri not alın.	➤ Bu işlem size ileride çekeceğiniz fotoğraflar için yol gösterecektir.
➤ Netlik yapın.	➤ Netleme bileziğinden objenizi netleyin.
➤ Uygun anda fotoğrafı çekin.	➤ Tüm işlem basamaklarından sonra en uygun anı bekleyin ve deklanşöre basın.

KONTROL LİSTESİ

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Amacınıza uygun fotoğraf makinesi seçebildiniz mi?		
2. Makineyi doğru tutma kurallarını kavrayabildiniz mi?		
3. Fotoğraf makinesine film/bellek kartını takabildiniz mi?		
4. Objeye ya da konu seçimi yapmada dikkat edilecek noktaları kavrayabildiniz mi?		
5. Değişik açılardan kompozisyon oluşturma kurallarını kavrayabildiniz mi?		
6. Çekim ortamındaki ışığın amacını kavrayabildiniz mi?		
7. Örtücü ayarlarının fotoğrafa etkilerini kavrayabildiniz mi?		
8. Diyafram ayarlarının fotoğrafa etkilerini kavrayabildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınız arasında Hayır yoksa bir sonraki öğrenme faaliyetine geçebilirsiniz. Eğer Hayır cevabı vermişseniz, yapamadığınız işlemi ve varsa konularını tekrar ederek ya da öğretmeninizden yardım alarak eksikliğinizi gideriniz.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadeler doğru ise parantezin içine D, yanlış ise parantezin içine Y harfi yazınız.

1. () Manuel fotoğraf makineleri elle ayarlanabilen fotoğraf makineleridir.
2. () Kompakt ya da SLR makine mi kullanacağımıza karar vermeden önce çekeceğimiz fotoğraf türüne karar vermemiz gerekir.
3. () SLR makinelerde görüntüyü çerçevelemede sorunlar yaşanır.
4. () Fotoğrafın ilgi çekiciliğini konu ve obje, kompozisyon ve teknik bilgiler oluşturur.
5. () Hareketli bir cismi durağan ya da akıcı göstermek enstantane ayarları ile ilgili bir durumdur.
6. () Hareketli bir cismi düşük enstantaneyle çekersek görüntü bulanık olur.
7. () f 2.8 diyaframla çekilen fotoğrafta ışık azdır.
8. () Fotoğrafta alan derinliği yaratmak istiyorsak örtücüyle oynamak gerekir.

Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

9. Net bir görüntü elde etme aşamasının en başında özel bir önem taşır.
10. Konunun kadrajdaki 4 noktadan birine yerleştirilmesine denir.
11. takmadan önce fotoğraf makinenizi kapatın.
12. fotoğrafta derinliğin bir göstergesidir.
13. Diyafram, öncelikle nesnenin film düzlemi üzerinde tespit edilmesi için gerekli ve denetleyen sistemdir.
14. Bir objektifin elle ya da otomatik olarak odaklandığı noktanın önünde ve de arkasında oldukça keskin netliğe sahip bir bölge bulunur. Bu bölgeye adı verilir.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile ortama, koşullara ve amaca uygun fotoğraf çekebileceksiniz. Çektiğiniz fotoğrafları kullanım amacına göre basabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Okuluza yakın olan fotoğraf stüdyolarını gezerek baskı aşamalarını inceleyin.

2. FOTOĞRAF BASKISI

2.1. Baskı teknik ve yöntemleri

- **Siyah – beyaz fotoğraf basımı**

Karanlık oda çalışması, fotoğrafçılığın en zevkli sürecidir. Negatif film banyosu bazı araç gereçler kullanılarak yapılır. Negatif film banyosunun aşamaları:

- Filmin kasetten çıkarılması
- Filmin banyo tankına konulması için spirale sarılması
- Spirale sarılan filmin banyo tankına yerleştirilmesi
- Geliştirme banyosu
- Durdurma banyosu
- Sabitleme banyosu
- Yıkama
- Temizleme
- Kurutma

2.2. Banyo Malzemeleri

- Film banyo tankı
- Spiral
- Ölçekli kap
- Derece

- Makas
- Film çıkarıcı
- Karıştırıcı
- Saat
- Film yıkama hortumu
- 3 adet koyu renk cam şişe (1lt lik)
- Banyo küvetleri
- Film kurutma mandalı

2.3. Dijital fotoğraf baskısı

Dijital fotoğraf makinelerinden çıkış almak için, öncelikle evimizdeki bilgisayarların USB port'undan uygun kablo ile dijital fotoğraf makinemize yapacağımız bağlantı ile tüm görüntüleri bilgisayara oradan da gerekli değişiklikleri yaparak yazıcımıza yollarız. Ya da bilgisayarımızdaki görüntüyü internet üzerinden baskı yapabilen laboratuarlara yollayabiliriz.

2.4. Baskı Boyutları

Kullandığımız fotoğraf kağıdına ve konu özelliğine göre baskı boyutları değişiklik gösterir.

10 X 15, 13 X 18, 15 X 21, 18 X 24, 20 X 25, 20 X 30, 25 X 30, 70 X 100, 100 X 150 ve daha büyük boyutlarda da baskı alınabilir.

2.5. Fotoğraf Kağıtları

Fotoğraf kağıtları yüzey özelliklerine göre, boyutlarına göre ve yumuşak-sertliklerine göre sınıflandırılır.

➤ Yüzey Özelliklerine Göre

• Parlak Kağıtlar

Bütün parlak yüzeyli kâğıtlar negatife mümkün olan en güzel ayrıntılarını verir. Herhangi bir artistik dokunun olmadığı fotoğraf kâğıtlarıdır. Ancak, rötuşa elverişli değildir. (Literatürde, Glossy olarak geçer.)

• Mat Kâğıtlar

Baskı kontrastı düşük, ton geçişleri yumuşak, karakalem ve grafik çalışmalarında kullanılan, mat yüzeylerinden dolayı çeşitli etkiler elde etmek için üzerinde iyi rötuş yapılabilen pastel veya analin boya ile renklendirilen kâğıtlardır. Dolayısıyla, rötuşa en uygun kâğıt çeşididir.

- **Yarı Mat Kâğıtlar**

Parlak yüzeyli kâğıtlar ile mat yüzeyli kâğıtlar arasında bir yüzey yapısına sahip fotoğraf kâğıtlarıdır. Parlak yüzeyli kâğıtların kullanılmadığı durumlarda kullanılırlar ve baskıları daha estetik hale getirirler.

- **Grenli ve Yüzeyi Dokulu Kağıtlar**

Bu kâğıtlar daha çok stüdyo ve portre fotoğrafçılığında kullanılır. Baskı kontrastı düşük, ton geçişlerinde yumuşaklık vardır. İpekli, grenli kâğıtlar rötuş imkânı verir

- **Boyutlarına Göre**

6x9- 9x12- 9x14- 10x15- 13x18- 18x24- 30x40- 40x50- 50x60- 70x100- rulo şeklinde 100 cm eninde ve 10 m uzunluğunda veya 135 cm eninde 10 m boyunda fotoğraf kartları vardır.

- **Yumuşak Kâğıtlar**

Pozu fazla gelen koyu renkli filmlerde kullanılır. Gelişen teknoloji ile Ekstra Kontrast, Ekstra Soft vardır.

- **Normal Kâğıtlar**

Normal koyulukta negatiflerin baskısında kullanılır, duyarlılığı azdır.

- **Kontrast Kâğıtlar**

Açık tonlu negatiflerin baskısında kullanılır, duyarlılığı azdır.

2.6. Baskı Makinaları

- **Mürekkep Püskürtmeli**

Fotoğraf yazdırma aygıtları arasında kuşkusuz en yaygını olan mürekkep püskürtmeli yazıcılar, bir dizi meme aracılığıyla kağıda çok az miktarda boya veya pigment tabanlı mürekkep püskürtür.

- **Boya Süblimleştirmeli**

Dikkatli biçimde denetlenen bir ısıtma birimi, üç veya dört renkli bir şeritten farklı büyüklükteki pigment noktalarını kağıda aktarır.

➤ PG Serisi

Bu yazıcılarda özel bir boya aktarma yöntemi kullanılır; elde edilen baskı, olağanüstü netliğiyle geleneksel fotoğraf baskılarını aratmaz.

2.7. Fotoğraf Arşivleme ve Saklama Yöntemleri

Dijital ortamda çektiğiniz fotoğrafları, belli dosyalarda toplayarak isimlendirin. Yalnız bunları sadece bilgisayarda saklamak yeterli olmayacaktır. Kaybolma riskine karşı USB'nize ya da Harici Diskinize atın.

Analog makinalarla çektiğiniz fotoğrafların negatif ya da slaytlarını bir fotoğraf scannerı aracılığıyla bilgisayarınıza aktarabilirsiniz.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Fotoğraf makinasındaki görüntüleri aktarın.	➤ USB port'unuzu makinayla bilgisayar arasına bağlayın.
➤ Basılacak fotoğrafları belirleyin.	➤ Kompozisyonunuza en uygun fotoğrafı seçin.
➤ Baskı boyutuna karar verin.	➤ Kağıdınızın özelliğine göre belirleyin.
➤ Fotoğraf kağıdını seçin.	➤ Baskınıza en uygun kağıdı belirleyin.
➤ Fotoğrafları bastırın.	➤ Baskı aşamalarına dikkat ederek işlemi yapın.
➤ Basılan fotoğrafları dosyalayın ya da albüme koyun.	➤ Fotoğraf albümlerinizi isimlendirin.
➤ Fotoğrafları arşivleyin ya da saklayın.	➤ Harici disklerinizde ya da usb'lerinizde barındırın.

KONTROL LİSTESİ

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Fotoğraf makinanıza fotoğrafları doğru aktarabildiniz mi?		
2. Basılacak fotoğrafları belirlediniz mi?		
3. Baskı boyutuna karar verdiniz mi?		
4. Fotoğraf kağıdını seçtiniz mi?		
5. Fotoğrafı bastırdınız mı?		
6. Basılan fotoğrafları dosyaladınız mı?		
7. Fotoğrafları arşivlediniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınız arasında Hayır yoksa bir sonraki öğrenme faaliyetine geçebilirsiniz. Eğer Hayır cevabı vermişseniz, yapamadığınız işlemi ve varsa konularını tekrar ederek ya da öğretmeninizden yardım alarak eksikliğinizi gideriniz.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

1. Yüzey özelliklerine göre fotoğraf kağıtları;,, 'dir.
2. pozu fazla gelen koyu renkli filmlerde kullanılır. Gelişen teknoloji ile Ekstra Kontrast, Ekstra Soft vardır.
3. Negatif film banyo aşamaları:.....,, 'dir.
4. açık tonlu negatiflerin baskısında kullanılır, duyarlılığı azdır.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile çekilen fotoğrafların analizini yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çeşitli konulara çekilmiş fotoğrafları sınıfa getirerek tartışınız.
- Çeşitli fotoğraf çekimlerinde konu çeşitlerini araştırınız.
- Fotoğraflarda kompozisyon özelliklerini inceleyiniz.
- İlginizi çeken fotoğrafları sınıfa getirerek arkadaşlarınızla inceleyiniz.

3. FOTOĞRAF DEĞERLENDİRMEDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

3.1. Netlik

- **Noise Hatası (Kumlanma)**

Fotoğrafta istenmeyen noktacıklardır. Fotoğrafta noise seviyesi yükseldikçe görüntü kalitesi düşer.

- **Çözüm:** Gerekli olmadıkça yüksek ASA'lar kullanılmamalıdır. Gün içerisinde dış mekan çekimi yaparken 100 ya da 200 ASA yeterlidir. İç mekan çekimlerde, loş ortamlarda flaş kullanılmadığı zaman ASA değeri yükseltilir. Bazı durumlarda fotoğrafın belirli bölgeleri yeterli netlik ve keskinliğe sahip olsada fotoğrafta asıl konu net olarak çekilmemiş olabilir. Bu gibi durumlarda kompozisyonun gerekliliğine göre net olması gereken bölge net çekilmemiş ise fotoğraf hatalıdır.

Fotoğraf 3.1: Net olarak çekilmiş bölgeler mevcut. Fakat fotoğraftaki asıl konu olan çocukların yüzleri ve gözleri net değil bulanık. Sarı renkli duvar ise net ve keskin.

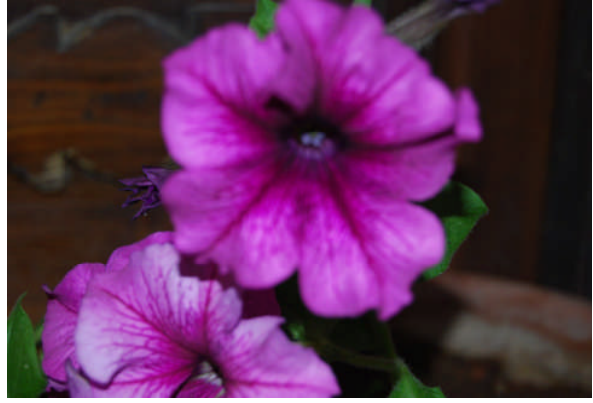
- **Netlik problemini gidermek için**
 - Elde çekimlerde fotoğrafınızı sabitlemeden fotoğraf çekmekten kaçının.
 - Düşük enstantane değerinde mutlaka tripod kullanın.
 - Kaliteli objektifler kullanın.
 - Yüksek diyafram değeri kullanın.

3.2. Çekim Açısı

- **Paralaks:** Fotoğraftaki nesnelere ya da üst kısmı çıkmamaktadır.
 - **Çözümü:** Bu sorun kompakt makinelerde görülür. Yakındaki konularda vizörün gördüğüyle objektifin gördüğünün tamamen aynı olmamasından kaynaklanır. Vizörün içindeki paralaks düzeltme işaretlerine dikkat edin. Ayrıca konuyla resmin kenarları arasındaki boşluğu fotoğraf makinenizin kullanma kitapçığında önerilenden daha geniş tutun. Böylece olabilecek herhangi bir hataya karşı yanlarda pay bırakmış olursunuz.

Fotoğraf 3.2: Fotoğraf Örneği

Fotoğraf 3.3: Fotoğraf Örneği: Çiçeklerin tamamı çıkmamış

- Çekim açısında dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta da altın oran kuralıdır. Kadrajı önce dikine 3'e bölün, sonra da yatay olarak 3'e bölün. Nesneyi tam ortaya koymak yerine, üçte birlik bölümlere yerleştirmek fotoğrafçılıkta istenen mesajı vermek için iyi bir yöntemdir.

Aşağıdaki 3.4 fotoğraf yanlış altın oranı gösterir.3.5 Fotoğraf ise doğru altın oranla çekilmiştir.

Fotoğraf 3.4: Yanlış Altın Oran; Obje tam ortada.

Fotoğraf 3.5: Doğru altın oranla çekilmiştir.

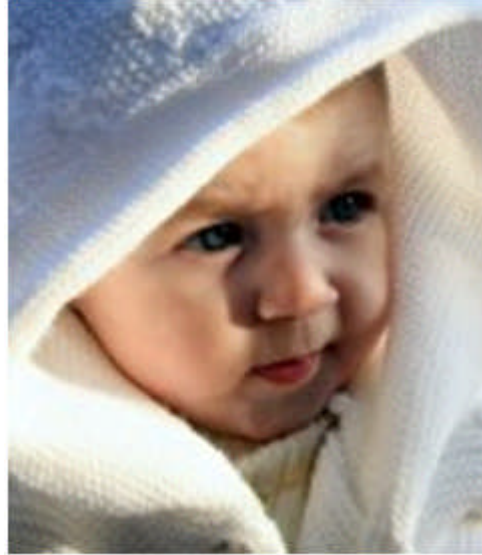
3.3. Açık – Koyu, Kontrast Değerleri

- **Aşırı pozlandırma hatası:** Görüntüler çok parlaktır ve ayrıntılar sadece gölge alanlarda belirgindir.
- **Çözümü:** Çok yavaş bir enstantane ya da çok açık bir diyafram buna neden olur. Daha düşük bir diyafram açıklığı ya da hızlı bir enstantane seçin. Bu hata çok sık gerçekleşiyorsa fotoğraf makinenizi bir uzmana gösterin.

Fotoğraf 3.6

- **Az pozlandırma:** Görüntüler çok karanlıktır ve ayrıntılar sadece parlak alanlarda belirgindir.
 - **Çözüm:** Çok hızlı bir enstantane ya da çok küçük bir diyafram açıklığı buna neden olur. Daha yavaş bir enstantane daha geniş bir diyafram açıklığı seçin.
- **Parlama hataları:** Fotoğrafta ortaya çıkan. Belirgin olmayan bir parlama ya da bir dizi parlak biçim.
 - **Çözümü:** Diyaframın metal yaprakçıklarından yansıyan yoğun ışığın sebep olduğu bu hatayı düzeltmek için objektifin ucuna başlık takın ve kuvvetli parlamaları resmin içine sokmayın.

Fotoğraf 3.7: Fotoğraf Örneği: Çocuğun yüzünde parlama fazla

- **Flaşlı aşırı pozlandırma:** Aşırı pozlandırmaya çok benzer. Tek farkı fotoğrafta sadece sınırlı bir bölge çok parlak görüntü verir.
 - **Çözüm:** Otomatik flaş kullanıyorsanız yanlış ISO ayarı yapmış, konuya gerektiğinden fazla yakın durmuş olabilirsiniz ya da konuya bir yansıtıcı girmiş olabilir. El ayarlı flaş kullanıyorsanız yanlış diyafram ayarı vermiş olabilirsiniz. ISO film ayarını, konunun uzaklığını ve sorunlu yüzeyleri kontrol edin. Diyafram ayarınızı yeniden hesaplayın.

Fotoğraf 3.8: Fotoğraf örneği

Fotoğraf 3.9: Fotoğraf örneği

- **Fotoğraf makinesinin sarsılması:** Görüntüde hareket eden etmeyen her eleman bulanıktır.
 - **Çözümü:** Bu belki de en çok rastlanan hatadır. Diyafram açıkken makinenin hareket ettirilmesinden ötürü olur. Mümkünse tripotla çekim yapın. Hızlı bir enstantane kullanın. Eğer bu mümkün değilse, daha hızlı bir film kullanın.(ISO,ASA değeri yüksek olan) Fotoğraf makinenizi kurallarına uygun kullanın.

Fotoğraf 3.10: Bulanık fotoğraf örneği

- **Eş Zamanlı Olmayan Flaş:** Fotoğrafın sadece bir kısmı aydınlanmıştır.
 - **Çözüm:** Fotoğrafın tam olarak aydınlanması için elektronik flaşın, obtüratörün tamamen açıldığı anda çakması gerekir. SLR’de, kullanım kitabında önerilen enstantaneyi seçmelisiniz. Eğer daha hızlı ayarlarsanız, fotoğrafın sadece bir bölümü aydınlanacaktır. Bu sorun kompakt makinelerde yoktur.

3.4. Kompozisyon Kurallarına Uygunluğu

Fotoğrafta kompozisyonunuzun uygun olmasını istiyorsanız ağağıdaki özellikleri dikkate alarak fotoğraf çekmelisiniz:

- **Belirginlik:** Mesajınızın en okunaklı şekilde olması gerekir.
- **Kritik An:** Her hareketin en uygun anı vardır. Bu an, hareketin başlangıcında, ortasında ya da sonunda olabilir.
- **Sadelik:** Fotoğraf, mümkün olduğunca sade olmalıdır.
- **Denge:** Birbirini tamamlayan şekil ve renklerin fotoğrafta dengeli dağılması gerekir.
- **Hareket:** Hareketli nesnelere ya düşük örtücü kullanarak hareketin devamlılığını gösterebilirsiniz ya da yüksek hızlı örtücüyle hareketi dondurabilirsiniz.

Fotoğraf 3.11: Bu fotoğrafta teknik olarak herşey tam ama kompozisyon zayıf. Ne anlatıyor? Sorusunu karşılamıyor.

3.5. Fotoğrafın Değerlendirilmesinde Dikkat Edilecek Noktalar

Bir sanatsal ürün ile duyuşal iletişime (algılamaya) geemenin ilk aşaması; “bakmak, dinlemek, okumak ve izlemektir.” Bu ilk duyuşal etkileşim neticesinde alıcının (ürünle etkileşime giren kişinin) üründen estetik bir haz elde etmesi mümkündür. Ürünü “özümlemek ve değerlendirmek” ise, bu duyuşal etkileşimin sonrasındaki aşamalardır. Öncelikle ürünü “anlamayı” gerektirir. Bakmaktan, izlemekten, okumaktan, dinlemekten daha fazlasına; daha yoğun düşünsel, sezgisel yaklaşıma ve daha fazla bilgi birikimine ihtiyaç vardır. Duyusal etkileşim sonrasında izleyicinin, bir fotoğrafı çözümlemek amacıyla o görüntüyle girdiği etkileşime “Fotoğraf Okuma ve Yorumlama” diyoruz.

- **Fotoğraf Okuma;** görüntü içerisindeki unsurların (içerik, biçim, teknik unsurlarının) “betimlenmesi” işlemini belirtmektedir. Buradaki “okuma” kelimesi, açıkça anlaşılacağı üzere bu kelimenin çağrışımsal anlamından dolayı kullanılmaktadır.
- **Fotoğraf Yorumlama** ise; betimlenen unsurlar ışığı altında “anlamın ortaya konulması”, izleyicinin görüntüden “anlam üretmesi” işlemidir.

Çoğunluğunu fotoğrafçıların oluşturduğu fotoğraf izleyicileri, bir fotoğrafı çözümlemeden önce kestirmeden sonuca gitme eğiliminde, yani doğrudan yargı aşamasına geçmektedirler. Fotoğraflar üzerinden yapılan seçme, eleme, sıralama, beğenme gibi eylemlere “**Fotoğraf Değerlendirme**” denilmektedir.

Her Şeyden önce, bir başkasının foto grafik söylemini yargılayabilmek; fotoğraf tarzları, teknikleri, kuramları ve kùltürü hakkında birikime sahip olmayı gerektirir. Yetersiz bilgi birikimi, değerlendirmenin kısıtlı kriterler çerçevesinde yapılmasına neden olur ki, bu da ancak değerlendirmenin yetersizliğinin bir göstergesidir.

Fotoğraf değerlendirmelerine özel tercihler etki eder, ancak varılan yargıyı desteklemek adına hangi yargı kriterlerinin dikkate alındığı ve bu kriterler çerçevesinde varılan yargının gerekçelerinin açıklanmasına ihtiyaç duyulur.

Genelde kullanılan kriterler teknik, içerik, kuramsal ve özgünlük kriterleridir.

- Teknik kriterde zanaatkarlık boyutuna göre değerlendirme yapılır.
- İçerik kriterinde fotoğrafın ardındaki dünya görüşü ve fikirsel altyapı değerlendirilir.
- Özgünlük kriterinde fotoğrafın kendisinden sonra gelen çalışmalara ne ölçüde yön verdiği değerlendirilir.
- Kuramsal kriterde ise fotoğrafın gerçekçilik, dışavurumculuk, biçimcilik, işlevsellik gibi sanat kuramlarını ne ölçüde desteklediği üzerine değerlendirme yapılır.

İyi bir “**Fotoğraf Okuru**” olabilmek için bu etkileşimlerin her biri üzerinde yetkinlik sağlanması gerekmektedir. Bunun yanı sıra bir fotoğrafçı, zaten her şeyden önce “iyi” bir fotoğraf okuru olmalıdır. Zira baktığı fotoğrafı okuyamayan, onun üzerine yorum yapamayan bir kişinin, fotoğrafla bir şeyler anlatması kendi başına paradoksalıdır.

Hatalardan en fazla uzaklaşan ve etkili bir kompozisyon oluşturabilen fotoğraf değerlidir. Bu değerlendirmede birçok fotoğrafçılık derneğinin kriterleri farklıdır. Bazılarını inceleyecek olursak:

3.6. Fotoğraf Üretim ve Değerlendirme Ölçütleri

Fotoğrafın, gerek slâyt-negatif (film) gerekse dijital olsun değerlendirilişinde ölçütler küçük değişikliklerle de olsa aynıdır. Bu kriterler, genel olarak biçim ve içeriğe göre oluşturabilir.

3.6.1. Biçimsel Ölçütler

➤ Fotoğrafın Fiziksel Özellikleri

- Fotoğrafın fiziksel olarak kullanıma uygunluğu: Fotoğrafın sağlam olması yani, çizik, leke veya kalıcı hasar bulunup bulunmaması
- Hangi format filmle çekilmiş olduğu. 35-roll-plaka, dijital vs.(Kullanılan film veya format fotoğrafın değerlendirilme kapasitesinin bilinmesi anlamında önemlidir.)
- Fotoğraf dijital makineyle çekilmişse çözünürlüğü ve kaydedilme şekli (tiff,raw,jpeg vs.)
- SB-Renkli, pozitif-negatif
- Boyutu:10x15,13x18,18x24 vs.
- Açık koyu ve renk dengesi.(Fotoğrafın az veya çok ışık almış olması onun kullanılabilirliğini etkiler. Aynı şekilde, çekimden kaynaklanan veya zamana bağlı olarak filmlerde görülen renk kaymaları materyalin fiziksel değerlendirilişinde önem taşır.)
- Fotoğrafta rötuş veya montaj: Resim işleme programlarında fotoğraf aslından çok uzaklaştırılabilmektedir. Fotoğrafa müdahalenin olup olmaması dikkat edilmesi gereken bir konudur
- Fotoğrafın orijinal veya röprodüksiyon oluşu

➤ Estetik Özellikler

- Çok geniş bir yelpazede değerlendirilebilecek bu konu **KOMPOZİSYON** ana başlığı altında aşağıdaki maddeler gözetilerek değerlendirilir.
 - Belirginlik
 - Bakış yönü

-
- Bakış yüksekliği
 - Bakış açısı
 - Bakış Uzaklığı
 - Sadelik
 - 1/3 kuralı veya Oranlar
 - Çizgiler
 - Denge (Simetrik/Asimetrik)
 - Perspektif ve Derinlik
 - Hareket
 - Tekrarlar (Ritim)
 - Işığın kullanımı (Doğal veya Suni ışığın etkili kullanımı)
 - Doku
 - Vurgu

3.6.2. İçerik lütleri

- Doğruluk (Bilgi)
- Anlaşılır olması
- Etkili anlatım (Biçimin içeriği en etkili şekilde ortaya koymuş olması)

Bu bilgilerin yanı sıra genel kabul gören fotoğraf değerlendirme ölçütlerini şöyle sıralayabiliriz:

- İlgilmerkezi yeterli mi?
- Belirginlik tam mı?
- Arka plan uygun mu?
- Keskinlik yeterli mi?
- Işık uygun mu?
- Dengeli mi? (kompozisyon dengesi)
- Oranlama iyi mi? (altın oranlar)
- Konu parlaklık oranı çözümlenmiş mi?
- Kadraj tam mı? (bu fotoğraflarda gerekenlerin ayrıca nereden kesilip kadrajlanması gerektiğini göstermiş)
- Bütünlük tam mı?

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulama faaliyetinde daha önceki uygulama faaliyetinde ya da farklı zamanlarda çekmiş olduğunuz fotoğraflar üzerinde aşağıdaki işlem basamaklarını adım adım uygulayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Fotoğrafın netliğini analiz etmek	➤ Fotoğrafta net olarak görülen bölgenin nerede olduğuna dikkat ediniz. ➤ Netlik hatalarının nedenlerini belirlemeye çalışınız.
➤ Yapılan örtücü ayarlarını analiz etmek	➤ Düşük enstantane değeri kullanılarak çekilen fotoğrafları inceleyiniz. ➤ Yüksek enstantane değeri kullanılarak çekilen fotoğrafları inceleyiniz. ➤ Bu fotoğraflarda hareket olgusunun fotoğrafa ne şekilde aktarıldığına dikkat ediniz. Varsa hatalar üzerinde değerlendirme yapınız.
➤ Yapılan diyafram ayarlarını analiz etmek	➤ Net alan derinliğinin fazla ya da az olduğu fotoğrafları ayırınız. ➤ Bu fotoğraflarda diyafram değerlerinin etkili bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını değerlendiriniz.
➤ Yapılan kompozisyonu analiz etmek	➤ Çekilen fotoğraflarda kullanılan kompozisyon tekniklerini inceleyiniz. ➤ Gerekirse Fotoğrafta Kompozisyon modülüne geri dönerek tekrar ediniz.
➤ Fotoğrafı çekim ortamı açısından analiz etmek.	➤ Çektiğiniz ortamdaki ışığa dikkat edin.
➤ Fotoğrafı konu açısından analiz etmek	➤ Önce kafanızda fotoğrafınızı oluşturun, sonra çekimi yapın.
➤ Fotoğrafı içerik açısından analiz etmek	➤ Ne anlatıyor? Sorusuna cevap verip vermediğine bakın.
➤ Fotoğrafın görsel etkilerini genel olarak değerlendirmek	➤ Fotoğraflarınızı fotoğraf değerlendirme ölçütlerine göre değerlendiriniz.

KONTROL LİSTESİ

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Fotoğrafın netliğini analiz ettiniz mi?		
2. Yapılan örtücü ayarları analiz ettiniz mi?		
3. Yapılan diyafram ayarları analiz ettiniz mi?		
4. Yapılan kompozisyonu analiz ettiniz mi?		
5. Fotoğrafın görsel etkilerini genel olarak değerlendirdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınız arasında **Hayır** yoksa bir sonraki modüle geçebilirsiniz. Eğer **Hayır** cevabı vermişseniz, yapamadığınız işlemi ve varsa konularını tekrar ederek ya da öğretmeninizden yardım alarak eksikliğinizi gideriniz.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

1. görüntüler çok parlaktır ve ayrıntılar sadece gölge alanlarda belirgindir.
2. fotoğrafta sadece sınırlı bir bölge çok parlak görüntü verir.
3. Eş zamanlı olmayan flaş hatalarında resmin sadece bir kısmı
4. görüntüde hareket eden etmeyen her eleman bulanıklaştırır.
5. fotoğraftaki nesnelerin ya da üst kısmın çıkmamasıdır.
6. ASA değerinin yüksek kullanılmasıyla oluşan bozukluğa denir.

Aşağıdaki ifadeler doğruysa boşluklara (D), yanlışsa (Y) yazınız.

7. ().Eş zamanlı olmayan flaş çekiminde resmin sadece bir kısmı aydınlanmıştır.
8. ().Fotoğraf makinesinin tutulması esnasında oluşan hataların çözümü, bu belki de en çok rastlanan hatadır. Diyafram açıkken makinenin hareket ettirilmesinden ötürü olur. Hızlı bir enstantane kullanın. Eğer bu mümkün değilse, daha hızlı bir film kullanın. Fotoğraf makinenizi kurallarına uygun kullanın.
9. ().Aşırı pozlandırma hatalarının çözümü, çok hızlı bir enstantane ya da çok küçük bir diyafram açıklığı buna neden olur. Daha yavaş bir enstantane daha geniş bir diyafram açıklığı seçin.
10. ().Parlama-yaratıcı kullanım hataları, fotoğrafta ortaya çıkan belirgin olmayan bir parlama ya da bir dizi parlak biçim
11. ().Fotoğraflar üzerinden yapılan seçme, eleme, sıralama, beğenme gibi eylemlere “Fotoğraf Değerlendirme” diyoruz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	D
5	D
6	D
7	Y
8	Y
9	Kompozisyon
10	Altın Kesim
11	Bellek kartı
12	Perspektif
13	Işık miktarı-alan derinliği
14	Netlik derinliği

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Parlak, Mat, Yarı Mat, Grenli Kağıtlar.
2	Yumuşak Kağıtlar
3	Filmin kasetten çıkarılması, Spirale Sarılması, Banyo Tankına Yerleştirme, Geliştirme, Durdurma, Sabitleme, Yıkama, Temizleme, Kurutma.
4	Kontrast kağıtlar

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Aşırı pozlandırma hatası
2	Flaşlı aşırı pozlandırma
3	Aydınlanmıştır
4	Fotoğraf makinesinin tutulması
5	Paralaks
6	Noise
7	D
8	D
9	Y
10	D
11	D

KAYNAKÇA

- **A'dan Z'ye Dijital Fotoğraf**, Chip Kitap, CHIP.com.tr.
- KANBUROĞLU Özer, **A'dan Z'ye Fotoğraf**, SAY, 2010
- **Dokuz Eylül Üniversitesi Fotoğraf Topluluğu Ders Notları.**
- KANBUROĞLU Özer, **Dijital Fotoğraf Rehberi**, SAY, 2010
- GÜMRÜKÇÜ Cengiz Oğuz, **Fotoğrafın Kitabı**, Mevsimsiz Yayınları, Ankara, 2006.
- HEDGECOE John, **Her Yönüyle Fotoğraf Sanatı**, Remzi Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1990.
- KILIÇ Levend, **Fotoğrafa Başlarken**, Dost Kitabevi, Birinci Baskı, Ankara 2002.
- <http://www.fotozade.com>
- <http://www.dijitalakademi.com>